

TÜRKİYE KALKINMA VAKFI FAALİYET RAPORU 2015

ANKARA,2016

TÜRKİYE KALKINMA VAKFI
FAALİYET RAPORU 2015

ŞUBAT 2016, ANKARA

Tarihçe	1
2015 Faaliyetleri	3
Merkez Faaliyetleri	
GAP Bölgesi Programları	11
◆ Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) Faaliyetleri	13
◆ GAP Cheetos Çocuk Gelişim Merkezleri	16

Tarihçe

Türkiye'nin ilk sivil kalkınma kuruluşu olan Türkiye Kalkınma Vakfı'nın kırsal hanelere dönük, ev içi üretimden tarımsal sanayi işletmelerine uzanan sosyal ve gelir getirici projelerinden binlerce aile yararlandı.

Kurulduğu 1969 yılından günümüze, TKV'nin kırsal kalkınma uygulamaları sonucunda ülkemiz için sahada sınanmış, öğrenilen derslerle zenginleşmiş ve tekrarlanabilir modeller ortaya çıktı.

Türkiye Kalkınma Vakfı öncülük ettiği, ülke çapında etkili uygulamalardan en önde gelen örnekler şöyle sıralanabilir:

- Kırsal alanda aile planlaması yaklaşım ve uygulamalarının tanıtılması;
- Türkiye'de kırsal kalkınma alanında, insan kaynaklarının geliştirilmesi, teknik yardım, eğitim, kırsal kredi ve pazarlama desteğini bir arada ele alan bütüncül (entegre) bir yaklaşımın ve örgütlenmenin ilk kez tanıtılması ve hayata geçirilmesi;
- Yoksul girişimciler için ülkemizin saha gerçeklerine uygun küçük ölçekli kırsal kredi uygulamalarının geliştirilmesi;
- Kümes hayvancılığı, süt inekçiliği, besicilik ve arıcılık gibi faaliyetlerde, kırsal küçük üreticiyi destekleyen "sözleşmeli üretim modeli"nin tanıtılması ve yaygınlaştırılması;
- Ülkemizde küçük üreticiye dayalı ilk modern, entegre tavukçuluk sisteminin oluşturulması; hijyenik ve ticari bakımdan modern piliç üretiminin başlatılması
- Ülkemizde kırsal küçük üreticiye modern, teknik arıcılık uygulamalarının tanıtılması ve entegre arıcılık sistemine öncülük edilmesi
- Kırsal hanelerde arı ve hayvan sağlığı konusunda kamu ile işbirliği yapılarak gerçekleştirilen öncü adımlar.

TKV'nin çeşitli proje bölgelerinde gerçekleştirdiği pilot ölçekte uygulamaların ve örnek oluşturma çalışmalarının bir kısmı zamanla birim bazında kendini sürdürülebilir duruma geldi; bir kısmı da ulusal kapsamda programlara dönüştü, yaygınlaştı.

TKV, kırsal kalkınma alanında nispeten küçük ölçekte gerçekleştirdiği başarılı uygulamaların en büyük ve en yaygın ölçekte tekrarlanmasını sağlayabilecek yapının kamu olduğunu her zaman vurgulamış ve bu gerçeğe uygun davranmıştır.

Bu doğrultuda, TKV proje çalışanları aracılığıyla sahada başta sağlık, eğitim, tarım, orman teşkilatları olmak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği zeminini genişletmiş ve sistemli ilişkiler kurmuştur. Süreç içerisinde kamu, sivil ve özel sektörlerde kırsal kalkınmaya ilginin giderek gelişmesine de bağlı olarak, TKV'nin bugüne kadar gerçekleştirilen çalışmalarla edindiği tecrübenin (başarılar ve başarısızlıklardan çıkarılan tüm derslerin) sadece tekil yerleşimlerle sınırlı kalmayarak, bölgesel ve giderek ülke düzeyinde paylaşımı gündeme gelmiştir.

Günümüz koşullarında ise, yerel yönetimlerin faaliyet alanlarının genişletilmesi ve yetkinin yerleştirilmesi yönündeki düzenlemelerle birlikte, kamu birimlerinin hizmetleri diğer ilgi ortaklarıyla işbirliğine daha elverişli koşulları yaratan bir gelişme göstermektedir. Bu durum, TKV'nin sahada edindiği tecrübeyi paylaşma ve model yaygınlaştırma çabaları için çeşitli fırsatları artırmaktadır.

Türkiye Kalkınma Vakfı, merkezi ve bölgesel düzeyde bilgi ve tecrübe paylaşımı yaklaşımı doğrultusunda, kırsal alanda 43 yılı aşkın bir süredir öncülük ettiği tekil/grup Köy Düzeyi çalışmalarına 2005 yılında planlı bir şekilde son vermiş; GAP bölgesinde projelerin saha çalışmalarının koordine edildiği Diyarbakır'da kurulu Proje Müdürlüğü dışındaki TKV Proje Müdürlüklerinin görevi sona ermiştir.

TKV, günümüzde, kırsal ihtiyaçların belirlenmesi, gerçekçi müdahale araç ve yöntemlerinin belirlenmesi başta olmak üzere bilgi ve tecrübe birikimini özellikle kamudaki ilgi ortaklarıyla özellikle merkezi düzeyde paylaşmayı sürdürmektedir.

Bu paylaşım özellikle Avrupa Birliğine katılım sürecinde tarım ve kırsal kalkınma başlıklı çeşitli çalışmalarda ve GAP bölgesinde mevcut ve yeni uygulamalar çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

2015 Faaliyetleri

Merkez Faaliyetleri

TKV'nin 2015 yılında bilgi ve tecrübe paylaşımı çerçevesindeki faaliyetlerinden başlıca örnekler şöyledir:

- **TKV'nin AB Katılım Öncesi Aracı Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) Çalışmalarına Katılımı**

Türkiye-Avrupa Birliği Mali İşbirliği sürecinde, ülkemizin AB müktesebatına uyum çalışmalarının finansmanına destek olmak üzere sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardımın 2007-2016 yıllarını kapsayacak yeni dönemi için, Avrupa Komisyonu tarafından Katılım Öncesi Araç (Instrument for Pre-Accession –kısa adıyla IPA) başlıklı bir mekanizma tasarlanmış olup, IPA'nın özellikle kırsal kesime yönelik bir Kırsal Kalkınma Bileşeninin (IPARD) olması öngörülmektedir. Bu doğrultuda, IPA ile ilgili olarak bir Kırsal Kalkınma Ödeme Kuruluşunun kurulması ve Kırsal Kalkınma Planının hazırlanması konularındaki çalışmaları yürütmek üzere, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı koordinasyonunda düzenlemeler yapılmıştır.

TKV, bu çerçevede 2005 yılından başlayarak Kırsal Kalkınma Planının hazırlanması için oluşturulan Çalışma Grubunda yer almakta; Avrupa Komisyonu heyetleri, ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri ile birlikte genel ve sektörel analiz ve değerlendirme çalışmalarına katılmaktadır. 2006-2010 yıllarını kapsayan bu çalışma sürecinde Türkiye'nin IPARD kapsamındaki fonlardan yararlanması için, desteklerin hangi tedbirler ile hangi sektörlerle ve hangi kriterler ile aktarılacağı belirleneceği, 2007-2016 yıllarını kapsayacak bir Plan hazırlığı gerçekleştirilmiştir.

IPARD çalışmaları, özet olarak aşağıdaki aşamaları kapsamaktadır:

- Kırsal Kalkınma Planının hazırlanması
- IPARD Ajansı/Kurumunun tasarlanması ve kurulması
- İzleme Komitesinin oluşturulması
- Ulusal Kırsal Ağın kurulması
- Pilot uygulamanın başlatılması (pilot iller, pilot tedbirler)
- Tedbirlerin uygulanması için Eylem Planlarının hazırlanması.

- **2015 yılında TKV'nin ve İktisadi İşletmeleri Aracılığı ile Aldığı İhaleler ve Projeler**

TKV kurulduğu günden bugüne kadar yoksul haneleri gelir getirici faaliyetlerle desteklemiştir.

Bu faaliyetlerin başında ise arı ve arı ürünlerinin üretilmesi, paketlenmesi ve pazarlanması gelmektedir. 46 yıllık bu tecrübesi ile arı ve arı ürünleri konusunda

açılan ihalelere iktisadi işletmesi vasıtasıyla girerek ihtiyaç sahiplerinin Arıcılık malzemeleri ve kovan ihtiyaçlarını sağlamaktadır. Bilgi konusundaki gereksinimlerini ise ihalenin konusu olmasa bile Teknik Destek Hizmeti vererek gidermektedir. Bu kapsamda alınan ihalelerden bazıları şunlardır;

◆ **Arı ve Arı Ürünleri Üretimi Faaliyetinin Doğu Karadeniz İllerinde geliştirilerek Yaygınlaştırılması Projesi;** Proje arazi varlığı yetersiz bulunan DOKAP Bölgesi İlleri Kırsal nüfusunun önemli bir tarımsal –kırsal faaliyeti olarak görülen arıcılıkta, yüksek katma değer öneren arı ürünleri üretimini geliştirerek yaygınlaştırmak ve böylece bir taraftan üretici gelirini arttırmak, diğer taraftan da tüketiciye sağlıklı ürünler sunmak amacıyla tasarlanmış, DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nca uygulayıcı kuruluş olarak Türkiye Kalkınma Vakfı seçilmiştir. DOKAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Türkiye Kalkınma Vakfı arasında 20.05.2014 tarihinde imzalanan "Hizmet Sözleşmesi" ile proje yürürlüğe girmiştir. Birinci yılı 20.05.2015 tarihinde tamamlanan projenin ikinci yıl uygulamalarına, oluşturulan yeni 1 yıllık "İş Planı" doğrultusunda, ara verilmeden geçilmiştir. Proje Ekibi'nin geniş katılımıyla DOKAP Bölgesi'ndeki 8 ilde çok sayıda toplantı ve ziyaret gerçekleştirilmiştir. Bu toplantı ve ziyaretlerde Proje'nin DOKAP ve TKV eksenli genel tanıtımı yapılmış, amaç ve hedefleri ile İl bazında planlanan faaliyetler hakkında bilgi sunulmuştur. İlgili taraflarla, yapılması öngörülen işbirlikleri ve talep edilen destekler görüşülmüştür. Ağırlıklı olarak proje konusu faaliyetlerin işlendiği bir "Eğitim Dokümanı" TKV uzmanlarınca hazırlanarak basımı sağlanmış, arıcılara dağıtımı yapılmıştır. Yanı sıra, her bir eğitim faaliyeti ile ilgili Eğitim Programları, Eğitim Raporları, Eğitici Dokümanları ile diğer eğitim materyalleri hazırlanmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Proje kapsamındaki Doğu Karadeniz İllerine bağlı 17 ayrı yerleşim merkezinde toplam 72 güne yayılan eğitim programları düzenlenmiş ve uygulanmıştır. Eğitim Programları, Ana Arı Üretimi, Arı Sütü Üretimi, Polen –Propolis Üretimi ve Oğul Kış bakımı başlıkları ile plan ve hedefler doğrultusunda devam etmektedir. 2015 yılında teorik ve uygulamalı eğitimlere toplam 1242 kişinin katılımı sağlanmıştır. Ayrıca teknik destek ve bilgilendirme amaçlı yapılan saha ziyaretleriyle 705 arıcıya hizmet verilmiştir. Proje hedef ve planları doğrultusunda 2015 yılında 3 adet seminer düzenlenmiştir. Giresun Piraziz 'de, Ocak ayında "Arı Ürünlerinin Türkiye ve Dünyadaki Yeri ve Önemi ", Mayıs ayında "Arı ve Arı Ürünleri Pazarlama Sorunları ve Çözüm Önerileri " konulu, Trabzon'da, Aralık ayında "Sağlıklı Arı, Verimli Üretim, Karlı Pazarlama, Mutlu Üretici" başlıklı seminerler arı

üreticileri ve arıcılık camiasında geniş ilgi uyandırmış, yoğun katılımlarla gerçekleşmiştir. Proje faaliyetleri içerikli olmak üzere bir “Arıcılık Bülteni” hazırlanmış, basımı yaptırılarak bölgedeki arıcılara ve ilgili kamu kuruluşları ile sivil organizasyonlara dağıtımı yapılmıştır.

- ◆ **Tufanbeyli Termik Santrali Projesi Toplumsal Kalkınma Planı Uygulamaları;** 2013 yılında Enerjisa tarafından danışmanlık hizmeti alımı amacıyla açılan “Tufanbeyli Termik Santrali Projesi Toplumsal Kalkınma Planı Uygulamaları” projesi ihalesine katılmış ve ihale TKV’de kalmıştır. 2013 Kasım ayı itibari ile Enerjisa ve bir TKV iştiraki olan Anadolu Kalkınma A.Ş. arasında 28 aylık sözleşme imzalanarak işe başlanmıştır.

Proje bütçesi “danışmanlık bütçesi” ve “uygulama bütçesi” olmak üzere iki parçadan oluşmakta olup, danışmanlık bütçesi sabit, uygulama bütçesi ise yapılan uygulamalara ve harcamalara göre değişkenlik göstermektedir.

Projenin amacı Adana-Tufanbeyli’de inşa edilmekte olan Tufanbeyli Termik Santrali’nden etkilenen ve kamulaştırmalar nedeniyle toprak ve gelir kaybına uğrayan üç köydeki (Kayarcık, Yamanlı ve Yeşilova) hanelerin gelir kaybının telafi edilmesi ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik kırsal ve toplum kalkınması faaliyetleri yürütmektir.

Bu çerçevede Adana Tufanbeyli İlçesi’nde proje ofisi olarak hizmet vermek üzere, Vakfımızın iştiraki olan Anadolu Kalkınma A.Ş.’nin bir şubesi açılmış ve burada iki uzman istihdam edilerek Kasım 2013 itibariyle çalışmalara başlanmıştır.

1. Toplum Temelli Çalışmalar:

Toplum temelli çalışmalar ağırlıklı olarak ev ekonomisini güçlendirme ve mesleki eğitim faaliyetleri yoluyla meslek kazandırma faaliyetlerinden oluşmaktadır. Bu çerçevede 2015 yılında aşağıdaki faaliyetler yürütülmüştür:

1.1. Konserve ve Meyve Sebze Kurutma:

Kadınlara yönelik konservecilik ve sebze-meyve kurutma eğitimleri verilmiştir.

1.2. Mefruşat Kursu:

Yamanlı ve Kayarcık köylerinde toplam 29 kadına dikiş makinesi sağlanmış ve Halk Eğitim işbirliği ile mefruşat kursu düzenlenmiştir.

1.3. Kırsal Örgütlenme Desteği:

Üç köyü kapsayan bir kalkınma derneği kurulmuştur.

2. Bitkisel Üretimi Geliştirme Faaliyetleri:

2.1. Yem Bitkileri Üretimini Desteklenmesi:

Bu kapsamdaki faaliyetlerden biri, yem bitkileri üretiminin desteklenmesi olup, hayvancılık yapan çiftçilere macar fiği, korunga, yonca ve silajlık mısır tohumu desteğinde bulunulmuştur. Bu yolla bölgede ilk defa korunga ve silajlık mısır ekimi yaptırılmıştır.

2.2. Sera Kurulumu:

Çiftçi ortamında, satış amaçlı sebze üretimi için 3 adet yüksek tünel ve hane tüketimine yönelik 1 adet alçak tünel kurulmuş, bu faaliyetin yararlanıcılarına sebze fidesi desteğinde bulunulmuştur. Bu yolla köylerde ilk defa erkenci sebze üretimine yönelik seracılık faaliyeti başlatılmıştır.

3. Hayvancılığı Geliştirme Faaliyetleri

3.1. Veteriner Hizmetleri:

Hayvancılık yapan hanelere hasta hayvan muayenesi ve suni tohumlama hizmetleri verilmiştir.

3.2. Koruyucu Veterinerlik ve Hijyen Hizmetleri:

Hayvanlarda iç ve dış parazit mücadele uygulaması yapılmış, barınak ilaçlaması yapılmış ve hayvan barınaklarında ıslah çalışmaları yapılmıştır. Barınak ilaçlaması için ortak kullanım amaçlı her köye birer adet barınak ilaçlama makinesi verilmiştir.

3.3. Silaj Üretimi:

Köylülerin ortak kullanımına yönelik bir silaj makinesi alınmış ve ilk defa mısır silajı yapımı gerçekleştirilmiştir.

3.4. Arıcılık Faaliyetleri:

Proje köylerinde 6 haneye 20'şer arılı kovan ve her türlü arıcılık malzemeleri sağlanmış, bunlar aynı zamanda arıcılık konusunda teorik ve uygulamalı eğitimlerden geçirilmiştir.

3.5. Köy Düzeyi Hijyen Kontrollü Yumurta Tavukçuluğu:

Köy düzeyi yumurta tavukçuluğu projesi uygulanmış ve toplam 12 haneye kümes yapılmış, 40'ar adet yarka verilmiş ve otomatik suluk ve yemlik desteğinde bulunulmuştur. Ayrıca veterinerlik hizmetleri verilmektedir.

- ◆ **Shell Upstream Türkiye ile Diyarbakır Köylerinde Toplum Kalkınması Faaliyetleri;** Shell tarafında Diyarbakır'ın kuzeyinde petrol arama sondaj çalışmalar yapılmakta ve Shell Upstream Turkey bu alan yakınındaki köylerde sosyal sorumluluk projeleri uygulama kararı vermiş ve uygulamanın yapılması için hizmet alımına yönelik Vakfımız'dan teklif istemiştir. Vakfımız teklif vermiş ve iş Vakfımıza verilmiştir. Shell Upstream Turkey ile 2013 yılında bir Memorandum of Understanding imzalanmış ve proje 2013 yılı Mayıs ayında başlatılmıştır. Proje iki bileşenden oluşmuştur. Birinci bileşen bir Toplum Kalkınması Programı hazırlanması, ikinci bileşen ise bu programın uygulanmasıdır. Birinci bileşen 2013 yılı Ağustos ayında tamamlanmış, Eylül 2013'te başlatılmıştır. İkinci bileşen bir yıl sürmüştür.

Toplum Kalkınması Programları kapsamında Diyarbakır'ın 5 köyünde, okul etraflarının çit ile çevrilmesi, okulların renovasyonu, çocuk oyun parklarının kurulması, gençlere ve çocuklara yönelik spor alanlarının kurulması, genç kızlara yönelik bilgisayar eğitimleri verilmesi, kadınlara yönelik okuma yazma kursları ve dikiş-nakış kursları verilmesi, kadınlara yönelik kadın sağlığı eğitimi faaliyetleri yürütülmüştür. Proje giderleri Shell Upstream Turkey tarafından Vakfımıza verilen bağış ile karşılanmıştır. Proje kapsamında

2015 yılında da çalışmalara devam edilmiş ve Kahyalı ve Konavık yerleşimlerinde çocuk parkı tesisi edilmiştir. 7 köyde çocuk parkları zemin güçlendirme çalışması yapılmıştır. Konacak yerleşiminde kadın sağlığı eğitimi KSEP verilmiştir. Ayrıca Akçay köyünde kadın ve gençlere yönelik bilgisayar eğitimi faaliyeti yine 2015 yılında gerçekleştirilmiştir.

◆ **Spor Yoluyla Dezavantajlı Grupların Sosyal İçerimi Projesi** ; Proje Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde uygulamaya koyduğu IPA programı çerçevesinde yürütülmektedir ve yararlanıcısı Gençlik ve Spor Bakanlığı'dır. Merkezi Finans ve İhale kurumu tarafında açılan danışmanlık ihalesine Vakfımız Agrin ve NIRAS firmaları ile ortak olarak katılmış ve konsorsiyum ihaleyi almıştır. Diyarbakır, Şanlıurfa ve Batman illerinde uygulanan proje 2 yıl sürelidir ve 2013 yılı Temmuz ayında başlamıştır. Proje kapsamında spora yönelik eğiticilerin eğitimi ve gençlerin, çocukların eğitimi faaliyetleri yürütülmektedir. Proje Temmuz 2015'de tamamlanmıştır.

◆ **Cizre İlçesi Entegre Kırsal Kalkınma Planının Hazırlanması**; GAP İdaresi tarafından İlçeler Köylere Hizmet Götürme Birlikleri tarafından finanse edilen projelerin ihalesine girilmiş ve iş alınmıştır.

1. Sahada yapılan çalışmalarla ilçe kırsal alanlarının mevcut durumları, temel sorun ve potansiyelleri tespit edilmiş, SWOT analizleri yapılmış ve bu çalışmalar sonucunda bir mevcut durum raporu hazırlanarak ilgili kaymakamlığa sunulmuştur.
2. Bu analizlere dayalı olarak, katılımcı yöntemlerle ilçelerin Kırsal Kalkınma Planları ve Ön Fizibilite Etüdüleri, Eğitim İhtiyaç ve Değer Zinciri analizleri hazırlanarak ilgili kaymakamlığa sunulmuştur.

◆ **Avrupa Kırsal Parlamentosu 2015:**

PREPARE Network, LEADER Association ve ECRA tarafından organize edilen Avrupa Kırsal Parlamentosu 2015'in Türkiye ayağındaki hazırlıklar TKV tarafından yapılmış ve 4-6 Kasım 2015 tarihleri arasında Scharding'de (Avusturya) toplanan Parlamento toplantısına delege olarak katılmıştır.

Türkiye ülke hazırlıkları çerçevesinde kırsal aktörlerin görüşlerinin derlenmesine yönelik yerel

ve bölgesel toplantılar düzenlenmiş, soru kağıtları gönderilerek doldurulmaları sağlanmış ve bunların sonucunda hazırlanan ulusal rapor organizasyon komitesine sunulmuştur. Hem bu rapor yoluyla hemde Parlamento toplantısı sürecinde tartışmalara katılarak Avrupa Kırsal Manifestosu'nun hazırlanmasına katkı sunulmuştur.

Avrupa Kırsal Manifestosunun kırsal sivil toplum kuruluşlarına, akademisyenlere, ilgili kamu kuruluşlarına ve siyasal partilere dağıtımı yapılmaktadır.

◆ **GAP Bölgesi Yerel Yönetimler Personeli Eğitim İhtiyaç Analizi:**

GAP İdaresi tarafından ihale edilen proje TKV'nin bir iştiraki olan Anadolu Kalkınma A.Ş. tarafından yüklenilmiş ve proje kapsamında GAP Bölgesi'nin 9 ilindeki belediye ve özel idareler personeline anketler uygulanmış, her bir ilde çalıştaylar düzenlenmiş ve bu çalışmaların sonuçları Mevcut Durum ve Eğitim İhtiyaç Analizi Raporu olarak hazırlanarak GAP İdaresine sunulmuştur. Ayrıca yerel yönetimler personeline yönelik bir Eğitim Eylem Planı hazırlanarak GAP İdaresi'ne sunulmuştur.

◆ **GAP Bölgesi Büyükşehir Belediyeleri Personeline Yönelik Kırsal Kalkınma Eğitimi ve İnceleme Gezisi:**

TKV'nin bir iştiraki olan Anadolu Kalkınma A.Ş. tarafından GAP İdaresi adına 13-17 Aralık 2015 tarihleri arasında Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır ve Mardin belediyelerindeki personele yönelik İzmir'de bir kırsal kalkınma eğitimi düzenlenmiş ve İzmir Büyükşehir Belediyesi, Seferihisar Belediyesi, Tire Süt Kooperatifi ve Bademli Fidancılık Kooperatifinin uygulamaları yerinde gösterilmiştir.

2015'de Gerçekleştirilen Diğer Faaliyetlerden Örnekler

- ◆ Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü-Kırsal Kalkınma Dairesi Başkanlığı IPARD İzleme Komitesi Toplantıları.

-
- ◆ 29 Mayıs 2015 tarihinde Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı "Değerlendirme Yönlendirme Komitesi Mutabakat Zaptı" ile ilgili toplantıya katılım sağlanarak yazılı görüş sunulmuştur.
 - ◆ 17 Haziran 2015 tarihinde 13.IPARD İzleme Komitesi toplantısına katılım sağlandı.
 - ◆ Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından UDA Danışmanlık firmasına hazırlattırılan "IPART Programı'nın Süregelen Değerlendirilmesi "IPART I Programının 101, 103 ve 302 (302-1-3, 302-2-2, 302-4) Tedbirlerine Başvuru Eksikliğinin Nedenlerinin Araştırılması Değerlendirme Çalışması'na TKV olarak görüş verilmiştir.
 - ◆ Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce hazırlanarak kamu ve sivil toplum kuruluşlarının görüşüne sunulan "Kırsal Kalkınma Programı İzleme Komitesinin Teşekkülü ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik" e TKV görüşü verilmiştir.
 - ◆ A.Ü. Ziraat Fakültesi öğrencilerine 25 yılı aşkın süredir verilmekte olan "Hale ve Nail Oraman Bursu" 2015'de 12 öğrenci ile sürdürülmüştür.
 - ◆ 2015 yılında da TKV, ulusal - uluslar arası çalıştay, seminer, toplantı, panel, sergi gibi faaliyetlere katılmıştır.
 - ◆ Yerel Düzeyde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Uluslar arası konferansı Kadın Dostu Kentler Birleşmiş Milletler ortak programı
 - ◆ Sivil Toplum Diyalogu Toplantısı
 - ◆ WAVE: Şiddete karşı Kadınlar Ağı Projesi
 - ◆ Türkiye'nin AB'ye Üyelik sürecinde Sivil Toplumda Diyalog Toplantısı
 - ◆ Gençlik ve Spor Bakanlığı Bağımsız Hikayeler Projesi, Gönüllü Destek Sunuşu ile Proje Galası
 - ◆ Heinrich Böll Derneğinin gerçekleştirdiği lisansüstü eğitim öğrencilerinin seçimine ilişkin kurulmuş bulunan juri heyetine 18.04.2015 tarihinde katılım sağlanmıştır.
 - ◆ Adana Tufanbeyli Kırsal Kalkınma Projesi Tavukçuluk Eğitimi için Eğitimci Desteğinde bulunulmuştur.

GAP Bölgesi Programları

- ◆ DOKAP Bölge Kalkınma İdaresinin 09.12.2015 tarihinde gerçekleştirdiği endemik bitkiler seminerine katılım sağlanmıştır.
- ◆ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinin 10.12.2015 tarihinde düzenlemiş olduğu Kırsal Kalkınma Politikaları Konferansına bir tebliğ sunularak katılım sağlanmıştır.
- ◆ GAP Cheetos Çocuk Gelişim Merkez'leri Diyarbakır koordinasyon toplantısına katılım sağlanmıştır.
- ◆ Öncü Çocuk tiyatrosunun bütün Gelişim merkezlerinde oyun gösterilerine eşlik edilmiştir.
- ◆ GAP idaresi Başkanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinin işbirliğiyle organize edilen ÇATOM sergisine teknik destek verilip katılım sağlanmıştır.
- ◆ Frito Lay A.Ş. tarafından İstanbul'da düzenlenen Cheetos Gelişim Merkezleri sorumlularına yönelik "Psikolojik danışmanlık" eğitimine katılım sağlanmıştır.
- ◆ 2015 yılı içinde GAP idaresi uzmanlarıyla birlikte 13 Gelişim merkezine mutad ziyaretler yapılmış ve Kamu kurumları ziyaret edilmiştir.
- ◆ GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile TKV arasında, 1995'den bu yana saha çalışmalarında sürdürülen işbirliği 2015 yılında personel istihdamının dışındaki kurs ve programların düzenlenmesi, katılımcı takibi, ürün kalitesinin artırılması, ürün etiketleme, ürün kayıt sisteminin kurulması ve ÇATOM ürünlerin Pazar olanaklarının artırılması konularında teknik destek verilmiştir.

Projeler,

- ◆ GAP Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) Projesi,
- ◆ GAP Cheetos Çocuk Gelişim Projesi,

TKV ÇATOM, ve Cheetos Gelişim Projelerinde uygulayıcı kuruluş olarak izleme değerlendirme alanlarında teknik destek vermektedir.

TKV ve GAP ÇATOM Projesi

ÇATOM (GAP Bölgesinde Kadının Statüsünün Yükseltilmesi ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Kapsamında Çok Amaçlı Toplum Merkezleri) Projesi, GAP illerinde kadınların aile, yöre ve bölge ölçeklerinde kalkınmaya entegrasyonu için alternatif gelir kaynakları, kaynak ve kredilere erişim yolları, istihdam, kapasite artırma ve sosyo-ekonomik açıdan kadınların güçlendirilmesi bu projenin temel amacıdır.

ÇATOM'lar, GAP İdaresi tarafından 1992-1994 yılları arasında yapılmış olan beş temel araştırmanın bulgularına dayalı olarak hazırlanmış olan Sosyal Eylem Planı ile bu araştırmalardan biri olan "GAP Bölgesinde Kadının Statüsü ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırması" bulgularına dayalı olarak hazırlanan Eylem Planı'ndan hareketle ortaya çıkmıştır. Projenin pilot uygulamaları GAP Bölge Kalkınma İdaresi (GAP-BKİ) tarafından Kasım 1995 yılında başlatılmıştır. GAP Bölge Kalkınma İdaresi ÇATOM Projesi'nin başından itibaren TKV ile işbirliği yapmaktadır. Projede uygulayıcı kuruluş olarak görev alan TKV, ÇATOM'larda yürütülen programların planlanması, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve personel istihdamını üstlenmiştir.

2015 başlangıcı itibariyle sayıları 38 olan ÇATOM'lardaki programlardan bugüne kadar 240.000 kişi yararlanmıştır. ÇATOM hizmetleriyle sadece kadınlarla sınırlı kalmayıp çocuk ve yetişkin binlerce kişiye de eğitim, sağlık ve sosyal hizmet desteği sağlanmıştır.

ÇATOM'lar kentlerin daha çok kırdan göç etmiş yoksul hanelerin yaşadığı mahallelerinde, ilçe merkezlerinde ve merkezi köy yerleşimlerinde kurulmakta, topluma dayalı ve katılımcılığı esas almaktadır. ÇATOM'ların bulunduğu mahallelerdeki haneler; çoğunlukla çok düşük ücret/gelir karşılığı, marjinal alanlarda, kayıt dışı, geçici ya da mevsimlik işlerde çalışmakta; çocuklar da hane geçimine katkıda bulunmaları amacıyla çalıştırılmaktadır.

Öte yandan, araştırmalar, yoksulluktan en fazla etkilenen grupların kadınlar ve çocuklar olduğunu göstermektedir. Kadınların durumunu iyileştirici projeler birey ve aile düzeyinde yaşam kalitesinin iyileştirilmesi açısından bir gereklilik olduğu kadar toplumsal refah artışı bakımından da önem taşımaktadır. Kadınların sosyal ve ekonomik konumlarının iyileşmesi doğrudan hane refahına yansımaktadır.

ÇATOM'larda amaç;

- ◆ Kadınların sorunlarının farkına varmalarına, tanımlamalarına ve çözümü için inisiyatif kullanabilmelerine fırsat yaratmak;
- ◆ Kadınların kamusal alana daha fazla katılımlarını ve kamusal hizmetlerden daha fazla yararlanmalarını sağlamak;
- ◆ Kadın istihdamını ve kadın girişimciliğini artırmak;
- ◆ Kadını güçlendirerek fırsat eşitliğinin sağlanmasına katkıda bulunmak;
- ◆ Cinsiyet dengeli kalkınma sürecini başlatmak ve bu yolla yerel koşullara uygun, katılımcı toplum kalkınmasını temel alan, tekrarlanabilir modeller geliştirmektir.

2015 yılında GAP bölgesinde 28 yerleşimde kurulu 38 Çok Amaçlı Toplum Merkezi'nde (ÇATOM) gerçekleştirilen düzenli programlardan 28.800 kişi, diğer etkinlik ve hizmetlerden 22.490 kişi olmak üzere, toplam 51.290 kişi yararlanmıştır.

ÇATOM'larda 2015 yılında ürün kayıt sistemi geliştirilmiş ve birim çatomlar bazında uygulamalı ürün kayıt sistemi hakkında bilgilendirme yapılmış ve uygulamaya geçilmiştir. Bu kapsamda her il merkezinde çatomlarla toplantı yapılarak ürünler hakkında kodlama etiketleme stok takibi ürün sevkiyatı vb. konularda toplantılar düzenlenmiştir.

Yine çatomlar bünyesinde kurulan ve Midyat Mardin Kilis illerinde bulunan çatom satış mağazalarında kayıt sistemi stok takibi Pazar olanaklarının güçlendirilmesi amacıyla ziyaretler yapılmış ve bilgilendirme yapılmıştır. Bu amaçla bütün çatomlarda ürün kayıt formatı tahsilat ve tediye makbuzu etiket gibi evraklar tanzim edilmiş işleyiş hakkında uygulama toplantıları yapılmış ve Pazar kabiliyeti yüksek yerel ürünlerin üretilmesi konusunda yönlendiricilik yapılmıştır.

ÇATOM 2015 Faaliyetleri

2015 yılında tüm birim ÇATOM'larda 337 kursla düzenli programlardan 28.800 kişi, diğer etkinlik ve hizmetlerden 122.490 kişi olmak üzere, toplam 51.290 kişi yararlanmıştır.

ÇATOM programları esas olarak, şu ana başlıklar altında toplanmaktadır:

Eğitim Programları: Okuma-yazma, medeni hukuk ve yasal haklar, ev ekonomisi ve beslenme, anne eğitimi, bilgisayar, öğrenci destek programları vb. 16.232 kişi,

- ◆ **Sağlık Programları:** Hijyen, çevre temizliği, anne-çocuk sağlığı, genel sağlık vb. eğitim programları; kısmi poliklinik ve gezici sağlık hizmetleri; kırsal alan ve mahalle çalışmaları,

sağlık taraması, aşı kampanyaları vb. (Sağlık eğitimlerinden 5418 kişi faydalandırılmıştır.)

◆ **Yönetime Katılım Kapasitesini Geliştirici Programlar:** Katılımcıların kendi aralarında seçtikleri beş ya da yedi temsilciden oluşan ÇATOM kurulları tarafından yönetilmesine ve ÇATOM'ların dernekleşmesine ve kooperatif çatısı altında örgütlenmelerine yönelik kapasite geliştirme programları.

◆ **Gelir Getirici ve Kadın İstihdamını/ Girişimciliğini Destekleyici Programlar:**

i) Meslek kazandırıcı ve gelir getirici alanlarda bilgi ve beceri geliştirmeye yönelik Bilgisayar, El Sanatları, Trikotaj, Biçki-Dikiş, Nakış, Mefruşat, Keçe İşleme, Taş İşleme, Gümüş İşleme, Tekstil, Hediyeelik Eşya, Kumaş Boyama, Kuaförlük, vb. programlar uygulanmıştır. 2015 yılında gelir getirici programlarından yaklaşık 6197 kişi toplam 1.027.393,00 TL gelir elde etmiştir. Kişi başına düşen gelir miktarı 165,00 TL dir. İstihdam boyutu incelendiğinde toplam 393 kişinin istihdamına aracı olmuştur. ÇATOM faaliyetlerine katılan 52 kadın iş kurmuştur. İş bulanların çoğunluğu dikiş kurslarından olup tekstil sektöründe iş bulmuş, bilgisayar kursu katılımcıları kayıt işlemlerinde, kuaförlük kursu katılımcıları ise kuaför salonlarında bir kısmı da çocuk bakıcısı olarak iş bulmuştur. İş kuranların çoğunlu kuaförlük salonu, dikiş ve trikotaj atölyeleridir.

ii) Kadın girişimciliğinin desteklemesine yönelik olarak girişimcilik eğitimi, mikro finansman/kredi desteği sağlanmasına aracı olunması, bireysel danışmanlık hizmetleri;

iii) Pazarlama ve satışa yönelik etkinlikler (sergi, fuar vb);

iv) Gelir getirici üretim atölyeleri: (2015 yılında Batman'da Argande Markası ile üretime devam edilmiş, Mardin'de sabun, Serigrafi ve bakır işleme atölyeleri, Diyarbakır'da Çorap, keçe, gümüş ve seramik Atölyeleri ve İş Kur ile yürütülen mesleki eğitim atölyeleri)

◆ **Okul Öncesi Eğitim Programları:** 4-6 yaş grubuna yönelik eğitim ve 2-4 yaş çocuklara oyun odası programları

◆ **Çocuk Okuma Odaları:** 4-6 ve 7-14 yaş grubu çocuklara yönelik olarak okul öncesi, grup ve açık kapı programları.

◆ **Sosyal Destek Programları:** Nüfus cüzdanı ve yeşil kart çıkarılması, resmi nikah, temel eğitim, YİBO ve açık öğretime özellikle kız çocuklarının yönlendirilmesi, çoğunluğu kız olmak üzere yoksul öğrencilere eğitim bursu verilmesi, ihtiyacı olanlara

ayni/nakdi sosyal yardım sağlanması, vb konularda aracılık işlevi üstlenilmektedir. 2015 itibariyle 1687 öğrenci burslu, ayni yardım ile 10.503 kişi, nakdi yardım ile 7901 kişi olmak üzere toplamda 20.091 kişi faydalanmıştır.

- ◆ **Sosyal Sorumluluk Programları:** Eğitime destek kampanyaları (2407 kadın/kız çocuk ve erkek, Açık İlköğretim, Lise ve örün eğitimlere yönlendirilmiştir), mahalle ve köy çalışmaları, çevre koruma ve ağaçlandırma, sağlık taraması, mavi kapak ve aşı kampanyası vb. toplum yararı çalışmalara gönüllülük temelli destekler.
- ◆ **Kültürel-Sosyal Etkinlikler:** Seminer, sergi etkileşim toplantıları, sinema ve tiyatro, önemli gün kutlamaları, gezi ve piknik vb.

GAP Cheetos Çocuk Gelişim Merkezleri

Proje 2002 yılında GAP Bölgesi'ndeki eğitim hizmetlerinin çeşitlendirilmesi çalışmalarına katkıda bulunmak ve çocukların bilişsel, duygusal, kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemek amacıyla başlatılmıştır.

FritoLay Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki çocukların eğitimini ve gelişimini desteklemek amacıyla 2003 yılında başlattığı ve bir sosyal sorumluluk projesi olan Cheetos Gelişim Merkezi Projesi, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın inisiyatifi ve Türkiye Kalkınma Vakfının teknik desteğiyle (İstihdam, İşletme Giderleri ve İzleme Değerlendirme) hayata geçmiş olup 2003 yılından bu yana bölgede faaliyetlerini sürdürmektedir.

Adıyaman(Merkez ve Gölbaşı), Batman (merkez), Diyarbakır (Silvan), Kilis (merkez), Mardin (Kızıltepe, Nusaybin ve Ömerli) Siirt (merkez), Şanlıurfa (Hilvan), Şırnak(Cizre) , Manisa (Soma) ve Gaziantep (merkez) olmak üzere 13 Çocuk Gelişim merkezi bulunmaktadır.

Cheetos Gelişim Merkezi Projesinin hedefi, GAP Bölgesi'ndeki kentsel yerleşimlerin aşırı göç alan, sosyo-ekonomik açıdan yoksul ve yoksun olan mahallelerinde 06-14 yaşlar arasında bulunan çocukların ders çalışabilecekleri, kitap okuyabilecekleri, araştırma yapabilecekleri , sportif, kültürel, sanatsal faaliyetlerden yararlanabilecekleri, erken çocukluk aktiviteleri, ailelere yönelik rehberlik uygulamaları gibi aktif yaşamı destekleyen farklı etkinlikler, programlar ve kurslar düzenleyerek okul saatleri dışında da hafta içi ve hafta sonu olarak gelişimlerine katkıda bulunmaktır.

Merkezlerde Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi, Bilgisayar, Genel Kültür, Meslek Tanıtımı, Kütüphane, Kitap Okuma, Çocuk Hakları Ve Yurttaşlık, Rehberlik, Psikolojik Danışmanlık, Müzik, Resim, El İşi, Masa Tenisi, Sağlık, Kendini Keşfet, Bilgi Yarışmaları, Serbest Okuma, Oyun, Şiir Yarışması, Pantomim, Ödev Yapma, Bahçe Oyunları, Sanat Etkinlikleri Ve Tiyatro Çalışmaları yapılmaktadır.

i) Eğitim Faaliyetleri: 7-14 yaş grubuna yönelik olarak çeşitli eğitim faaliyetleri (etüt, okul derslerine takviye, SBS kursu, bilgisayar eğitimi vb.) düzenlenmektedir.

Gelişim Merkezlerinde yürütülen eğitim faaliyetlerine katılan çocukların okul başarılarında artış olduğu, bu artışla birlikte kendilerine olan güvenlerinin artarak olumlu toplumsal davranışlar kazandığı hem okul öğretmenleri hem de çocukların aileleri tarafından ifade edilmektedir. 2015 yılı itibariyle eğitim programlarından 8354 kişi faydalanmıştır.

ii) Sosyal Faaliyetler : Sosyal faaliyetler ile çocukların sorumluluk alma ve yerine getirme alışkanlıkları kazanması, birlikte çalışma, grup içinde görev alması, özgüven duygusunun gelişmesi, çevrelerindeki insanlarla iyi iletişim içerisinde olması, sahip oldukları yetenekleri keşfetme ve ilerletmenin çabası içerisinde girmesi, araştırmayı öğrenmesi, yeni fikirlere sahip olarak sorgulayabilme yeteneğine sahip olabilmesi amaçlanmaktadır. Sinema, Spor Etkinlikleri, Konser, Eğlence, Tiyatro, Gezi, TV Programları gibi faaliyetlerden 2015 yılı itibariyle 11565 kişi yararlanmıştır.

iii) Sanatsal ve Kültürel Faaliyetler : Sanatsal faaliyetler ile çocukların sanata ilgisinin artırılması, yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi, özgüven duygusunun gelişmesi amaçlanmaktadır. Bunlar İzcilik , Müzik, Resim, Tiyatro, Folklor/Modern Dans gibi programlardan 2666 kişi yararlanmıştır.

iv) Sportif Faaliyetler : Sportif faaliyetler ile çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişiminin sağlanması, bedensel enerjinin ve duygusal gerilimin boşaltılması, özgüvenin ve sorumluluk alma yetisinin gelişmesi, takım sporlarında paylaşmayı, yardımlaşmayı, takım halinde hareket ederken bireysel hırsların takım önüne geçmesini kontrol etmesi amaçlanmaktadır. Masa Tenisi, Yüzme, Futbol, Hentbol, Basketbol v.b. gibi programlardan 2015 yılı itibariyle 3074 kişi faydalanmıştır.

v) Ailelere Yönelik Faaliyetler : Çocuklara yönelik gerçekleştirilen faaliyetlere aileler de dahil edilmektedir. Yoksul aileler, sorunlu çocukları olan aileler ilgili kuruluşlara yönlendirilmektedir. Ailelere özellikle annelere okuma-yazma, anne çocuk sağlığı gibi eğitimler verilerek bilgilenmeleri sağlanmaktadır.

Hane ziyareti ve veli toplantıları yapılmaktadır. Gerekli durumlarda (ekonomik yetersizlik, özürlülük vb.) aileler ilgili kurumlara (SYDV, Sosyal Hizmetler vb.) yönlendirilmektedir.) Sağlık eğitimleri çeşitli kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde yürütülmektedir. Bu programlardan 1551 kişi / aile' ye ulaşılmıştır.

vi) Okul Öncesi Programlar : Çocuk gelişiminde önemli yeri olan okul öncesi eğitim programları 5-6 yaşındaki çocuklara yönelik uygulanmaktadır. Okul öncesi programlar kapsamında; sosyal gelişim, zihinsel gelişim ve psiko-motor gelişimin desteklenmesi yönünde faaliyetler yapılmaktadır. Bu faaliyetler, renk kavramı, şekil kavramı, zıt kavramlar, kesme-yapıştırma çalışmaları, beslenme alışkanlığının kazandırılması, çeşitli konularda (bitkiler, hayvanlar, doğa vb.) film gösterimi, pantomim, drama, tiyatro çalışmaları, Türkçe dil etkinliği, müzik ve serbest zaman oyun etkinlikleridir. Bu programdan 1079 çocuk faydalanmıştır.

Projenin başlangıcından 2015 yılı sonuna kadar eğitim programlarından, Sanatsal ve Kültürel programlardan, spor programlarından, açık kapı programlarından ve diğer programlar olmak üzere toplam 11.474 çocuk faydalanmıştır.

TÜRKİYE KALKINMA VAKFI
Development Foundation of Turkey

Fatih Mahallesi Vakıf Caddesi No: 43 / B
Kazan, 06980 Ankara
Tel: 0 (312) 814 53 88 Faks: 0 (312) 814 17 33
E-posta: tkv@tkv-dft.org.tr
www.tkv-dft.org.tr